

ספרי' – אוצר החסידים – יזונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ אחרי, שבת הגדול, י"ב ניסן, ה'תשכ"ז

יוצא לאור לש"פ אחרי, שבת הגדול, י"ב ניסן, ה'תשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

– ופרצת –

מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ אחרי, שבת הגדול, י"ב ניסן הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק מהתוועדות ש"פ אחרי, שבת הגדול, י"ב ניסן, ה'תשכ"ז — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — כמה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט' ניסן, ה'תשע"א (ופרצת),
מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

בס"ד. שיחת ש"פ אחרי, שבת הגדול, י"ב ניסן, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה דודי לי ואני לו.

* * *

ב. הביאור בדברי אדה"ז בשו"ע¹ בנוגע לשבת הגדול, ש"נעשה בו נס גדול .. למכה מצרים בבכוריהם .. ולמה לא קבעוהו בעשירי לחודש סתם .. כדרך שנקבעו כל המועדים, לפי שבעשרה בניסן מתה מרים² וקבעו בו תענית³ כו" (אף שמיתת מרים היתה ל"ט שנה לאחרי הנס⁴), דלכאורה, איך יתכן לשנות ולדחות אופן קביעות זכרון הנס מפני ענין צדדי — ע"פ המבואר⁵ בחסידות⁶ בענין יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, שההמשכה דתק"ש נמשכת מצד ענינו של יום השבת ללא צורך בתק"ש, ועד"ז בנדו"ד, שביום מיתת מרים אין צורך בזכרון הנס, כי, תוכן הנס הוא שבכורי (התוקף ד) מצרים עצמם נלחמו שישלחו את

בעשירי לחודש, ולאחר מיתת מרים דחוהו ליום השבת.

ובדוחק י"ל, שמלכתחילה קבעוהו בשבת — ע"ש העתיד (וע"ד שמצינו בחג הפסח עצמו, שכנוגע לאכילת מצה נאמר בכתוב (בא יב, לט) "ויאפו את הבצק .. עוגות מצות .. כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה", וידועה הקושיא: הלא עוד לפני שגורשו ממצרים (בט"ו בניסן) נצטוו כבר על אכילת מצה (גם) לדורות, ואיך אפ"ל שהטעם שאכלו מצה בליל ט"ו הוא מצד טעם הנ"ל? — וא' התירושים בזה (שהובא גם בדרושי חסידות (אזה"ת בא ס"ע זז)), שמלכתחילה צוה הקב"ה על אכילת מצה ע"ש העתיד — בידעו שבצאתם ממצרים לא יספיק בצקם להחמיץ). (5) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נז, א ואילך. ובכ"מ.

(6) וכמדובר כמ"פ שיש ענינים שע"פ נגלה דתורה בלבד אינם מובנים, ויש צורך בביאור ע"פ פנימיות התורה דוקא (ראה גם תו"מ ח"מ ע' 77. וש"נ).

(1) או"ח ר"ס תל.

(2) שגדלה מעלתה כו', ובודאי ה' אצלה הענין ד"יודע ה' ימי תמימים .. כשם שהם תמימים כך שנותם תמימים", כדאיתא במדרש (ב"ר רפנ"ח) בנוגע לשרה.

(3) ולהעיר: בנוגע ליום מיתת צדיקים — נהוג אצל חסידי פולין שאין אומרים תחנון, כיון שמיתת צדיקים מכפרת כו'. ושאלתי פעם אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר (ראה תו"מ — רשימת היומן ס"ע רצא. וש"נ), מהו הטעם שאצלנו נוהגים לומר תחנון? והשיב: וכי ישנו זמן יותר טוב לבקש ולפעול ("אויסבעטן"), מכמו "עת רצון" כזו?! ...!

אצל חסידים לא נהוג להתענות ביום היארציט, ואדרבה: מעמידים "תיקון" כו'. וכיון שזהו ע"פ שו"ע (ראה תו"מ ח"ג ע' 217 ואילך). וש"נ) — יכולים לפעול כל הענינים ע"י שמחה.

(4) והרי לא אשתמיט תנא כו' — לא בנגלה ולא בקבלה כו', ואפילו לא ברמז — לומר שבמשך ל"ט שנה ה' זכרון הנס

ישראל⁷, שזהו"ע דאתהפכא חשוכא לנהורא⁸, וענין זה נפעל גם ע"י מיתתן¹⁰ של צדיקים¹¹, שמכפרת אף על הזדונות שהן מג' קליפות הטמאות¹² — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹³ בלקו"ש חי"ב ע' 33 ואילך.

ג. ויש להוסיף בביאור מעלת הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם": בשאר המכות שלפנ"ז — הנה גם לאחרי שבאה המכה בפועל, לא פעל הדבר על המצריים (כולל גם בכורי מצרים) שיתפעלו מזה כו'. ואף שפעולת המכה היתה רק היזק בממונם, אבל לא בגופם — הרי ממונם חביב עליהם כו'¹⁴, ובפרט שבין-נח מקפיד אפילו על פחות משהו פרוטה¹⁵;

ואילו כאן — הנה עוד לפני שבאה המכה בפועל, אלא בני"י רק סיפרו לבכורי מצרים שעומדת לבוא מכת בכורות — התפעלו מזה כ"כ עד שיצאו למלחמה.

וטעם הדבר שכאן התפעלו בכורי מצרים כ"כ — לפי שבני"י דיברו עמהם בדברים היוצאים מן הלב (שנכנסים אל הלב ופועלים פעולתם¹⁶), ועד — מתוך מסירת נפש:

עד כאן — לא הי' אצל בני"י ענין של מס"נ; משה רבינו הלך אמנם אל פרעה כו', אבל ענין זה הי' באופן שהקב"ה אמר לו "בא אל

7 וע"ד מארז"ל "מיני ובי' אבא לישרי' בי נרגא" (סנהדרין לט, ב. הובא בתניא פל"א).

8 וענינו בעבודה — בנוגע ל"אל זר אשר בקרבך" (שבת קה, ב), שצריך לפעול שגם הוא יתהפך לקדושה, כמ"ש (ואתחנן ו, ה) "ואהבת גוי' בכל לבבך", "בשני יצריך" (ספרי ופרש"י עה"פ), היינו, שגם נה"ב תעורר ותמשוך אותו ("טרייבן אים") לעבודת ה', כיון שלאמיתו של דבר יודעת גם היא שזוהי טובתו, כמשל הזונה המובא בתניא (ספ"ט. ספכ"ט).

9 אלא שיש חילוק ביניהם — שבענין ד"למכה מצרים בבכוריהם, היתה עיקר הפעולה (המלחמה) ע"י גוי, ואילו פעולת בני"י היתה רק ע"י הדיבור, ש"אמרו להם זבח פסח הוא לה' שיהרוג בכורי מצרים"; אבל בענין מיתתן של צדיקים, נעשה כל הברור ע"י הצדיק לבדו, ובלשון רבינו — שמוסרים נפשתיים ברצון.

10 אף שלכאורה הו"ע של היפך הזכות כו', שהרי "שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלקינו" (ר"ה יח, ב), ועד ש"סילוקן של צדיקים קשה לפני הקב"ה יותר מחורבן ביהמ"ק" (איכ"ר פ"א, לז).

11 ועילוי זה ישנו גם ביום ב' ניסן וי"ג ניסן.

12 והרי זה בדוגמת השלימות דלעתיד לבוא, ב"קץ הימין", שאז יהי' בירור גם לגק"ט, ולא כמו עתה, שזהו רק בדרך דחי'.

13 בשילוב שיחות שבת הגדול תשכ"ט ותשל"א.

14 ראה ברכות סא, ב. וש"נ.

15 עירובין סב, א. וש"נ.

16 ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א.

פרעה¹⁷, בא יחד עמי (שהקב"ה בעצמו ילך עמו)¹⁸, כך, שלא הי' לו מה לפחד. ומה גם שבכלל הי' אצל משה רבינו הענין ד"שכינה מדברת מתוך גרונו"¹⁹, מצד גודל הביטול שלו באופן ד"ונחנו מה"²⁰.

אמנם, כאשר בני נצטוו לקחת את השה לקרבן פסח, הנה בשביל זה הוצרכו לענין של מס"נ²¹ — כמבואר בדעת זקנים מבעלי התוס'²², ש"כשראו המצרים כשלוקחין הפסחים לשחוט, נתקבצו עליהם להרגן, כי יראתן של מצרים הי' בהמות". וכפי שאמר משה רבינו לפרעה: "הן נזבחה את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלוננו" (שהרי יראתם אנו זוכחים)²³, וכיון שמשה אמר זאת, בודאי הי' זה אמת, שהרי ענינו של משה הוא אמת²⁴. ואעפ"כ, לא טענו בני למשה: היתכן שאתה מצוה לנו ליקח שה ולשחטו, בה בשעה שאתה בעצמך אמרת שפעולה כזו תביא לידי כך ש"יסקלוננו"?! ... אלא קיימו הציווי מתוך מס"נ, שזוהי הנהגה שלמעלה מטעם ודעת.

[וע"ד שמצינו באברהם אבינו, שכאשר הקב"ה צוה אותו "קח נא את בנך גוי את יצחק גוי והעלהו גוי לעולה"²⁵, לא בא אברהם אבינו בטענה שהקב"ה כבר אמר לו לפניו "כי ביצחק יקרא לך זרע"²⁶, אלא קיים את הציווי מתוך מס"נ שלמעלה מטו"ד].

ויתירה מזה: ע"פ נגלה יש חקירה האם קודם מ"ת הי' חיוב של מס"נ²⁷. ואעפ"כ, אף שעמדו עדיין קודם מ"ת, לא עשו בני חשבונות אם יש עליהם חיוב של מס"נ, אלא מסרו נפשם לקיים ציווי ה'.

ומצד המס"נ שהיתה אצל בני בלקיחת השה לקרבן פסח, למרות שהיו עדיין בגלות מצרים שהיתה עדיין בתוקף (דאף שכבר פסקה עבודה מאבותינו²⁸, הרי קליפת מצרים היתה עדיין בתוקף) — הרי זה פעל על בכורי מצרים שהאמינו לדברי בני, ועד שהעמידו את עצמם בסכנה לצאת למלחמה.

ד. וההוראה מזה:

(17) ר"פ בא.	(24) ראה ב"ב עד, א. סנהדרין קי, סע"א ואילך. קיא, סע"א. שמו"ר פ"ה, יו"ד. תנחומא שמות כח. קרח יא. ועוד.
(18) ראה זח"ב לד, א.	(25) וירא כב, ב.
(19) נסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1087.	(26) שם כא, יב.
(20) בשלח טז, ד"ח.	(27) ראה אנציק' תלמודית (כרך ג) ערך וש"נ.
(21) ראה גם תו"מ ח"ה ס"ע 147 ואילך.	(28) ב"נ ע' שנ ואילך. וש"נ.
(22) בא יב, ג.	(28) ר"ה יא, רע"א.
(23) בא יב, ג.	
(24) וארא ח, כב (ובפרש"י).	

כאשר נותנים ליהודי שליחות לפעול עם יהודים נוספים — אין לו לטעון שלכל לראש עליו לסיים את כל עניניו, להתפלל וכו', לאכול ולשתות, לקרוא את העיתון, ולנוח היטב ("זיך אויסשלאַפן"), ורק כאשר לא יהי' לו יותר מה לעשות — כיון שכבר הלך גם לטייל... — אזי "יעשה טובה" וידבר עם יהודי נוסף, כדי לבצע את שליחותו;

באופן כזה — אי אפשר לפעול על הזולת. כאשר הנהגתו היא באופן שלכל לראש דואג לסיים את כל עניניו, ורק אח"כ פונה לפעול על הזולת — לא יפלא שבא להתאונן ("קלאַגן זיך") על כך שאינו מצליח לפעול על הזולת, ומזה רוצה להוכיח שעדיין לא הגיע הזמן שיתעסק עם הזולת.

כדי לפעול על הזולת — עליו להניח את כל עניניו הצדה, כך, שגם בשעה שהוא רעב וצמא, כולל גם רעב וצמא לדבר ה', הרי הוא מנתק את עצמו מתוך מס"נ, ופונה לעסוק עם הזולת, ואז יצליח לפעול עליו.

ה. ועפ"ז יש לבאר מאמר המשנה במסכת אבות²⁹, "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר סופו כו"':

לכאורה אינו מובן³⁰: מדוע לא נאמר במשנה בבא נוספת בנוגע ל"המקיים את התורה מעושר", שיקבל שכר וכיו"ב?!

אך הענין הוא — שלא קיימת מציאות של "המקיים את התורה מעושר"; כאשר יהודי לומד תורה רק לאחר שסיים את כל עניניו — אין זה אמיתית הענין דלימוד וקיום התורה, אלא מילוי הרצון שלו; דוקא כאשר לומד תורה בשעה שאינו רוצה ללמוד, ומניח את כל שאר עניניו הצדה — הרי זה אמיתית ענין לימוד וקיום התורה.

ו. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

"וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"³¹:

כשם שביצי"מ הנה עוד קודם היציאה ממצרים נעשו כבר בני" "עבדי ה'" תמורת היותם "עבדי פרעה", כדאיתא בירושלמי³² (והובא גם

(31) מיכה ז, טו.
(32) פסחים פ"ה ה"ה.

(29) פ"ד מ"ט.
(30) ראה גם תו"מ חכ"ג ס"ע 65. חל"ז
ריש ע' 144.

בהמכתב³³) שפרעה הי' מכריז ואומר: "קומו צאו מתוך עמי"³⁴, לשעבר הייתם עבדי פרעה, מיכן והילך אתם עבדי ה'" — כך גם עתה, שעוד לפני הגאולה העתידה צריכה להיות כבר העבודה מתוך מס"נ, ללא חשבונות.

ועי"ז זוכים ל"אראנו נפלאות", ועד — באופן נעלה יותר מאשר ביצי"מ, שלכן נאמר "כימי צאתך גו'", בכ"ף הדמיון³⁵.

וזהו כללות ענינו של חודש ניסן, כדברי הגמרא³⁶ בנוגע להרואה בחלום תיבה שיש בה ב' נו"נין, כמו "ניסן", ש"נסי נסים נעשו לו", שזהו"ע של נס בתוך נס, וכאמור לעיל בענין "למכה מצרים בבכוריהם", שבקליפה גופא פועלים ענין של נס שלמעלה מדרך הטבע.

ויקויים מארז"ל³⁷ "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל" — בחודש ניסן של שנה זו, ובזה גופא — בהקדם האפשרי ("וואָס פריער"), בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

ז. נוסף על הציווי דלקיחת הפסח בעשור לחודש (כנ"ל ס"ג) — הי' אז גם הציווי על אכילת מצה, שזהו ענין ששייך אלינו יותר מאשר קרבן הפסח, כי, קרבן פסח ישנו רק בזמן שביהמ"ק קיים, משא"כ אכילת מצה היא מדאורייתא גם בזמן הזה³⁷.

ולהעיר, שבמצה יש מעלה יתירה — שיש בה ב' ענינים: (א) המצה שצריך לאכול יחד עם הפסח, כמ"ש³⁸ "על מצות ומרורים יאכלוהו", (ב) ענין המצה כפי שהוא מצד עצמו.

ובהתאם לכך — הנה כאן המקום להזכיר על מה שכבר דובר וגם נדפס³⁹ (וגם תלוי על הקירות) בנוגע לחלוקת מצה שמורה ומהודרת (אם עבור כל חג הפסח, או לכל הפחות עבור ה"סדרים" — ליל יצי"מ, שאז ישנה המצוה דאכילת מצה), ובודאי ישתדל כל אחד כפי יכלתו, לחלק להקרובים אליו וגם להרחוקים כו'.

וע"פ המבואר באגה"ק⁴⁰ ש"בכל שנה ושנה יורד .. אור חדש ומחודש .. עליון יותר שלא הי' מאיר מימי עולם אור עליון כזה" —

(33) די"א ניסן בהערה (אג"ק חכ"ד ס"ע) (37) פסחים קכ, א. וש"נ.
 (34) בא יב, לא. (38) בהעלותך ט, יא.
 (35) ראה גם תו"מ ח"ג ע' 355. וש"נ. (39) תו"מ ח"א ס"ע 177 ואילך. וראה גם
 חל"ט ע' 272. וש"נ. (40) ס"ד.
 (36) ברכות נו, רע"א.

הרי גם ההתעסקות בענין זה בשנה זו צ"ל באופן של הוספה לגבי השנים שלפנ"ז.

ויה"ר שענין המצה — מיכלא דמהימנותא ומיכלא דאסותא⁴¹ — יומשך מחג הפסח, שהוא "ראש השנה לרגלים"⁴², באופן שיפעל על כל השנה כולה, ויפעל בכל הסביבה כו'.

* * *

ח. כאשר מדברים אודות חודש ניסן שבו נגאלו ובו עתידין להגאל, הרי זה בפשטות באופן שיוצאים מחוץ לארץ ובאים לארץ ישראל; ואילו כאן אירע לכאורה ענין הפכי — שבאו מארץ ישראל לחוץ לארץ⁴³, ולא רק מנין, שזהו כבר ענין של פרהסיא⁴⁴, אלא יותר משני מנינים, ובאופן של פירסום, ומתוך ריקודים, הן כאן, והן שם, ועד — שה"משרד" שענינו לפעול שלא יסעו מא"י, ולהעמיד צבא לישראל, אישר ונתן את ברכתו לנסיעתם.

והיסוד לזה — כידוע פסק הרמב"ם⁴⁵ ש"אסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ אלא ללמוד תורה או לישא אשה".

והענין בזה — שענינים אלו, לא זו בלבד שאינם היפך הגאולה, אלא אדרבה — הם מקרבים את הגאולה:

לישא אשה — כמובן מדברי הגמרא⁴⁶ "אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שב(אותו אוצר ששמו) גוף", שענין זה נעשה ע"י פרי' ורבי', שזוהי תכלית הנישואין.

וללמוד תורה — כי, "מפני חטאינו גלינו מארצנו"⁴⁷, וענין החטא הוא בגלל החסרון בענין הלימוד, שהרי הלכה פסוקה ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"⁴⁸, כך, שאילו הי' ענין ה"תלמוד", בודאי הי' גם ענין ה"מעשה", ואם הלימוד אינו מביא לידי מעשה, עכצ"ל, שחסר ב"גדול תלמוד". ולכן, ע"י לימוד התורה, "גדול תלמוד" — שבודאי יביא לידי מעשה, שהרי "לא עם הארץ חסיד"⁴⁹ — תתבטל סיבת הגלות, שזהו הענין ד"חטאינו", ובדרך ממילא יתבטל המסובב — הגלות.

(41) זח"ב קפג, ב.

(42) ריש ר"ה. שם ד, סע"א.

(43) הכוונה לה"קבוצה" של תלמידי התמימים שבאו מאה"ק להסתופף בצל כ"ק אדמור"ר שליט"א למשך שנה שלימה (החו"ל).

(44) ראה גם תו"מ ח"מ ע' 199. וש"נ.

(45) הל' מלכים פ"ה ה"ט.

(46) יבמות סב, סע"א (ובפרש"י). וש"נ.

(47) נוסח תפלת יו"ט.

(48) קידושין מ, ב. וש"נ.

(49) אבות פ"ב מ"ה.

ט. אבל אעפ"כ, איתא בתוס'⁵⁰, שההיתר לצאת מא"י לחו"ל ללמוד תורה ולישא אשה הוא רק כאשר "דעתו לחזור לא"י", אבל אם אין דעתו לחזור, אין היתר.

והביאור בזה:

בנוגע לבנ"י שנמצאים בחוץ ישראל, איתא, שהם "עובדי ע"ז בטרה"ה"⁵¹. ולכאורה אינו מובן: אם זהו ענין של עבודה זרה — איך יתכן שענין זה יהי' "בטרה"ה"?

ומבואר בחסידות⁵², שהעובדה שיהודי מחשיב את עצמו ליש ומציאות היא בבחינת ע"ז — מציאות נוספת מלבד הקב"ה. ואעפ"כ הרי זה "בטרה"ה" — כי, הסיבה לכך שמחשיב את עצמו למציאות היא בגלל ש"בנים אתם לה' אלקיכם"⁵³, וכמשנת"ל במאמר⁵⁴, שיהודי יודע שהקב"ה זקוק אליו, כביכול, שיעשה לו דירה בתחתונים.

ולכן אומרים שיהודי צריך להיות תמיד במעמד ומצב ש"דעתו לחזור לא"י":

ענינה של ארץ ישראל הוא — "ארץ אשר תמיד .. עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁵⁵; לא כמו בחו"ל, שהענין ד"עיני ה' אלקיך גו'" הוא רק בר"ה ויוהכ"פ, בשעת התפלה כו', אלא כן הוא בכל השנה כולה, באיזה מעמד ומצב שיהי'.

ולכן, ההלכה היא שהמתפלל צריך שיכוין לבו כנגד ארץ ישראל⁵⁶, וכנגד ביהמ"ק, עליו נאמר⁵⁷ "והיו עיני ולבי שם כל הימים".

וזהו שתמיד צריך להיות "דעתו לחזור לא"י" — לחזור למעמד ומצב ד"עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

וע"פ תורת הבעש"ט⁵⁸ שבמקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא — הנה כשדעתו לחזור לא"י, אזי מחשבתו שם, וכיון שמחשבתו שם — שם הוא נמצא, כך, שבמשך כל זמן היותו בחו"ל, יש לו עמו את הענין של א"י, והרי זה כמו שנמצא בא"י, ששם "תמיד .. עיני ה' אלקיך בה גו'".

(56) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסצ"ד. וש"נ.

(57) מלכים"א ט, ג. דברי הימים"ב ז, טז.

וראה שו"ע שם סצ"ה ס"ג.

(58) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט)

בהוספות סמ"ח. וש"נ.

(50) ד"ה ללמוד — ע"ז יג, א.

(51) ע"ז ח, סע"א.

(52) ראה לקו"ת פרשתנו כז, ג. ובכ"מ.

(53) פ' ראה יד, א.

(54) פ"ז (לעיל ע' ...).

(55) עקב יא, יב.

י. והנה, ידועה החקירה בנוגע להיתר לצאת מא"י בשביל ללמוד תורה — האם די בכך שהציאה מא"י היתה מתוך כוונה ללמוד תורה, משא"כ לאח"ז, כיון שבהיתרא אתא לידי' כו', או שבמשך כל זמן שנמצא בחו"ל צריך ללמוד תורה בפועל.

וע"פ האמור לעיל בנוגע לתורת הבעש"ט שבמקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא, מוכן, שבמשך כל זמן היותו בחו"ל צריך ללמוד תורה, שהרי ההיתר לצאת תלוי בכך ש"דעתו לחזור לא"י", שאז נחשב שנמצא בא"י ע"י מחשבתו, ולכן, אם מפסיק ללמוד תורה, הרי זה נחשב כמו שיוצא מא"י ברוחניות.

זוהי איפוא ההלכה בפועל שבאה כתוצאה מתורת הבעש"ט הנ"ל.

יא. ובנוגע לעניננו:

בואם של התלמידים מא"י לכאן הוא בהיתר גמור — ללמוד תורה, שכן, "לא מן הכל אדם זוכה ללמוד", ו"לעולם ילמוד אדם תורה במקום שלבו חפץ"⁵⁹, ולכן באו לכאן ללמוד מפלוני כו"⁶⁰.

— אילו היו נשאים בא"י, היו יכולים להתפתות ("זיך אַיינרעדן") ולחשוב שאין בכחם להתגבר על היצה"ר. ואף שאין זו האמת, שהרי "לפום גמלא שיחנא"⁶¹, אבל אעפ"כ, היו יכולים לחשוב כך. אמנם, בבואם לכאן, בידעם שכל ההיתר לכך אינו אלא בתנאי מפורש כדי ללמוד תורה — שוב אינם יכולים לטעון שאין בכחם להתגבר על היצה"ר; אם אינך יכול להתגבר על היצה"ר — מי צוה עליך לנסוע? ...!

וברור הדבר שקיבלו על עצמם את התנאי ללמוד תורה, שהרי כאן הי' לא רק ענין של "שתיקה" בלבד, שאז אי אפשר לדעת אם קיבלו את התנאי, שהרי מצינו בש"ס ב' אופני שתיקה⁶²: (א) "כהודאה דמיא", (ב) "לא כהודאה", כי, משמעותה שאין לו שום שייכות לענין זה, שלכן אין לו מה לומר כלל; משא"כ בנדו"ד, שהי' גם ענין של מעשה בפועל — הנסיעה מחו"ל לא"י, הרי זה מגלה שקיבלו על עצמם את התנאי שמתיר את הנסיעה — ללמוד תורה.

וע"י לימוד התורה נעשה גם הענין דלישא אשה — הנישואין עם הקב"ה, שהרי ע"י לימוד התורה נעשית ההתאחדות עם הקב"ה ש"קורא

(62) ראה יבמות פז, סע"ב. ב"מ לו, ריש

ע"ב.

(59) ע"ז יט, א.

(60) רמב"ם הל' אבל ספ"ג.

(61) כתובות סז, רע"א. וש"נ.

ושונה כנגדו⁶³, שזהו החידוש שבענין הגאולה, שאז תהי' ההתאחדות של בני"ע עם הקב"ה באופן של נישואין (לא רק באופן של אירוסין, כמו בזמן הזה)⁶⁴.

יב. ובנוגע לפועל:

התלמידים שבאו מא"י — צריכים לעסוק בלימוד התורה, הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה, שזהו ה"מאור" שבתורה, והלימוד צריך להיות מתוך חיות, ובאופן שיביא לידי מעשה — קיום המצוות בהידור, וכל זה — מתוך עבודת התפלה, כמבואר בלקו"ת⁶⁵ שעבודת התפלה היא "חוט השדרה" שמחבר את רמ"ח האברים ושס"ה גידים, והיינו, שעיי"ז יהי' הקיום של רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת כדבעי.

ולכן יאמרו עתה "לחיים", ומתוך שמחה, ויחזרו ויקבלו על עצמם עתה עוה"פ כל הנ"ל — שתהי' דעתם לחזור, שעיי"ז יהי' אצלם הענין ד"ארץ אשר תמיד גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

וכל ענינים אלו יהי' אצלם באופן ד"כפלים לתושי"ם⁶⁶, כדברי הגמרא⁶⁷ "חד מינייהו (מבני א"י) עדיף כתרי מינן", ע"ד הלוחות האחרונות שניתנו ביוהכ"פ⁶⁸ (והרי בפרשת השבוע מדובר אודות יוהכ"פ) שהיו באופן ד"כפלים לתושי"ם⁶⁹.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן קנקן משקה לחלק לתלמידים. ואח"כ נתן קנקן משקה לא' מחו"ל לחלק להקהל, באמרו בבת-שחוק, שגם בני חו"ל צריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות].

* * *

(63) תדבאר רפי"ח. יל"ש איכה רמו	(66) איוב יא, ו.
תתלד.	(67) כתובות עה, סע"א.
(64) ראה שמו"ר ספט"ו.	(68) תענית ל, ב.
(65) בלק ע, ד.	(69) שמו"ר רפמ"ו.

הוספה

בי"ה. ד' ניסן, תשי"ט

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ וכוי מוהרא"ח שי

שלום וברכה!

מכתבו על ידי מר קראמער הגיעני, והנה מה שכתבתי בענין חמשים שקל היינו כי ישנם בת"א מעות השייכים למל"ח, כפי הידוע פה אסור להוציאם משם, ולכן כתבתי שיתנו לכבוד תורתו מהם נון דולר. והרי אחת משתי אלה או שיכול המל"ח להשתמש במעותיו בעבודתו כאן, ואם כן צריך להעביר הכסף לכאן, ואם לאו יוציאום בארה"ק, ומה תועלת שיהיו מונחים עד...

בנוגע לספריו שעורי תורה – לע"ע לא נמכר אף אחד.

ראיתי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א את ספרו קונטרס השלחן ודבר גדול הוא, אשר סוף סוף נגשו לחפש לתקן את טעותי הדפוס אשר בשו"ע רבנו הזקן, אבל מוכרחני לומר שאין נראה לי שיטת כבוד תורתו באיזהו מקומן בקונטרס הנ"ל, לשנות שבטח הי' הלשון כמו שנראה בעינינו, אף שאז אינו מובן כלל באיזה אופן וסיבה בא טה"ד זה, (אף שכמה מקומות תיקן זה בהערותיו אשר בשולי הגליון).

ולדוגמה: מה שכתבתי לו מכבר בארוכה בנוגע לטה"ד אשר בסימן שי"ח ספ"ג – שאין נראה לי כלל לומר שנשמטו כמה תיבות מסיבה אי נודעת, כיון שיש דרך אחרת לתקן בקל על ידי שנאמר שנטשטשה נקודת היו"ד (או שהיתה כתובה וקשורה ביחד עם סימן הר"ת – בכתב יד המעתיק הראשון כרגיל בכתבים והמעתיק שאחריו לא שם לבו לזה) ונהנתי עתה לראות בהערות שם שכיוונתי ללוח התיקון דדפוס זיטאמיר.

מהעתיקה. נדפסה בתשורה (ווייזער, תשס"ז). נודע בשיעורים ע' 432 ואילך. מוהרא"ח: נאה. אגרות נוספות אליו – לעיל אגרת כ' מ"ח תש"ז. אג"ק ח"ט אגרת ב'תשו, ובהנסמן בהערות שם. ולכן כתבתי: אג"ק ח"ג ע' טו. מה שכתבתי לו מכבר בארוכה: ראה גם אג"ק ח"ג ע' כז ואילך.

דוגמה שניי: מה שכי בעי טו על הנמצא בפסקי דינים ליו"ד צד 298 ע"א, דחצי שיעור בלבד אסור מן התורה, שהוא חידוש גדול ובמילא "אין להעלות על הדעת" שקטע זה הוא מהצ"צ.

והנה זכורני אשר עוד בהיותי בריגא שאלוני קושיא הנ"ל ושם היו הגכתי"ק של כמה חלקים מהפסקי דינים וחפשתי בגכתי"ק ומצאתי לקטע הנ"ל בגוף כתי"ק של הצ"צ, ובתיבה זו גופא היה מונח מכתב מהרה"צ מהאָרנאָסטייפל שהקשה כנ"ל והשאיר בצע"ג.

(גכתי"ק הנ"ל נשארו מעבר לים ובמילא איני יכול להעתיק הלשון ממש) ובגופא דדינא אף דוודאי חידוש גדול הוא אבל לא יחיד הוא הצ"צ בזה, כי כן מפרש בשו"ת אבני נזר חלק או"ח סימן שע"ו דעת הרמב"ם בהל' חמץ ומצה פ"א ה"ז (ומיישב בזה פירוש רש"י בע"ז ס"ח ד"ה אמרטוטי מקושית הר"ן עליו), גם מהר"ם חאלאוה (לפסחים מג) דעתו דרק חצי שיעור ולא פחות ממנו אסור מן התורה, ועיין גם כן כס"מ לרמב"ם שם. – בנדון זה ראיתי בספר מאמר מרדכי, בפלפולו בדין חצי שיעור מציין לשו"ת הרים חלק יור"ד סי' י"ט, לבושי שרד פתיחה לדיני טריפות עצמות אות כג, כפות תמרים ליומא ע"ג, ואין ספרים אלו תח"י לעיין בהם עתה, וגם אם יש להקשות על הראיות אשר בספרים הנ"ל, הרי עכ"פ לא הו"ל לכת"ר לומר בפשיטות דאין להעלות על הדעת וכו'.

במה שכי בסוף קונטרס הנ"ל שאין נוהגים לומר הפיוט אומץ אדירי – בטח דייק במחזור שהו"ל פה בשנת תש"א שנדפס הפיוט שלא במקומו, כי במחזור הוצאת הר"א ביחאָווסקי שממנו נעשית פוטוגרפיה גם כן לא הי' הפיוט וניתוסף עפ"י הוראה מפורשת של כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א אשר אומרים אותו.

במ"ש שם שאין כופלים כי הנה כחומר, אחר כל חרוז – כבר ניתקן זה מכבר בלוח התיקון של הסידור והמחזור שנשלח לכת"ר אז, ועוד חזון למועד לעיין בקונטרס הנ"ל כשאשנה ענין השייך לסימנים אלו, ומעין זה הוא ששאלוני זה לא כבר במ"מ בשו"ע או"ח סימן ק"ו ס"ב

הנמצא בפסקי דינים .. דחצי שיעור בלבד אסור מן התורה: ראה גם הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א לפס"ד שם (צד 840).

הפיוט אומץ אדירי: בתפלת מוסף דר"ה.

הוראה מפורשת .. אשר אומרים אותו: ראה ספר המנהגים חב"ד ע' 62.

שאין כופלים כי הנה כחומר: בתפלת ערבית דיוהכ"פ. ראה "היום יום" י תשרי, יוהכ"פ.

על התיבות "ואפשר שאף חכמים לא חייבום יותר" שציין רמב"ם ואינו יודע איפה מקומו ברמב"ם?

ואמרתי שכל ציון זה מיותר הוא במקום זה ואין כאן מ"מ, והראי כי כבר נמצא ציון למ"מ וגם כן באות ו' כמו שהוא כאן תחילת הסעיף.

שוב ראיתי בשו"ע דפוס קאפוסט תקע"ו שקודם תיבות ואפשר, נמצאת נקודה לסימן הפסק, וכנראה על ידי זה טעו בדפוסים שלאחרי זה והאריכו הנקודה.

החותם באיחול כט"ס ואת והב בסופה

הרב מנחם שניאורסאהן

איני יודע מקומו עתה ולכן נשלח עפ"י כתבתו זו.

ב

[בי"ה, יא ניסן תש"ט

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו'
מהורצ"ה שי

שלום וברכה.

ראיתי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א הביולעטן לפסח שמו"ל בביה"ס שלו, ושם בתחלת ע"ג שלי"זכור" צ"ל שם האב. ובאתי בזה להעיר, אשר מנהגנו הוא להזכיר שם האם, וכמושנ"ד בסידור תורה אור וסי' תהלת השם — הקצר. וכדאי לתקן.

בברכת חה"פ כשר ושמח והצלחה בעבודתו בקודש.

הפוי"ש כהדו"ש

הרב מנחם שניאורסאהן

שציין רמב"ם: הערה זו קאי, כנראה, על דפוס תש"ח, שהוא צילום דפוס ווארשא תרצ"ו, ושם נדפס בפנים הסעיף פעמיים הציון "ו": (א) בתחלת הסעיף (על דעה הא'). (ב) באמצע הסעיף (על ואפשר כו'). ועה"ג נדפס: ו רמב"ם.
דפוס קאפוסט תקע"ו: בדפו"ר יש כאן 3 ציונים: ו [על דעה הא'] רמב"ם. ז [בלי ציון בפנים, וקאי על ואפשר כו'] מ"א. ז [על דעה הב'] רמב"ן.
ואת והב בסופה: קידושין ל, ריש ע"ב.

ב

מצילום האגרת. נכתבה על נייר המכתבים של המל"ח. נדפסה בתשורה (ליפשיץ, תשס"ב). מהורצ"ה: שוסטרמן. אגרות נוספות אליו — אג"ק חט"ו אגרת ה'תו, ובהנסמן בהערות שם.

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770 Email: info@lahak.org

ב"ה.

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הגיעו מבית הכורך

תורת מנחם

התוועדויות כרך מב

ספר המאמרים תשכ"ז

הספרים נשלחו לבתי המנויים

*

בחנויות הספרים יהי' ניתן להשיגם

מיד לאחר חג הפסח

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' יעקב ב"ר מאיר צבי ע"ה

סטמבלר

נפטר י"א ניסן, ה'תשי"ע

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי משפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות